

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала и цикла конъюнктуры) : Пер. с нем. / Й. А. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 453 с.
2. Покропивний С. Ф. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання / С. Ф. Покропивний // Економіка України. – 1995. - № 2. - С. 24-31.
3. Хучек М. Социально-экономическое содержание инновации на предприятии / М. Хучек // Вестник Московского университета. Серия экономика. – 1995. - № 1. – С. 62-71.
4. Санто Б. Инновации как средство экономического развития : пер. с венг. / Б. Санто. – М. : Прогресс, 1990. – 296 с.
5. Твисс Б. Управление научно-техническими нововведениями : пер. с англ. / Б. Твисс. – М. : Экономика, 1989. – 271 с.
6. Харів П. С. Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств регіону : [монографія] / П. С. Харів, О. М. Собко. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 184 с.
7. Федоренко В. Г. Інноваційна і інвестиційна стратегія України / В. Г. Федоренко // Економіка та держава. – 2003. - № 8. – С. 16-27.
8. Кирич Н. Б. Інноваційна діяльність підприємств та організацій як метод стабілізації економіки регіонів України / Н. Б. Кирич, Б. М. Андрушко, О. Б. Погойдак // Вісник економічної науки України. – 2009. - № 1 (15). – С. 23-25.
9. Денисенко М. П. Стратегічна місія інноваційної діяльності та шляхи її активізації в Україні / М. П. Денисенко, Я. В. Риженко // Проблеми науки. – 2007. - № 6. – С. 10-16.
10. Тарасова О. В. Проблеми реалізації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку України / О. В. Тарасова // Економіка харчової промисловості. – 2009. – № 1. – С. 14-17.
11. Закон України «Про інноваційну діяльність» // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – 266 с.

УДК 005.591.6:658.152

КАРАВАН С.І., аспірант
Одеська національна академія харчових технологій

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття звертає увагу на необхідність інноваційної діяльності для розвитку підприємства та забезпечення його інвестиційної привабливості. Досліджено процес створення інновацій на підприємстві. Запропоновано заходи, що спрямовані на збільшення ефективності інновацій.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інвестиційна привабливість, ефективність.

This article draws attention to the innovation necessity for the development of the enterprise and ensuring its investment attractiveness. The author investigates the process of enterprise innovation creation on the enterprise and suggests measures aimed at the increasing of innovation efficiency.

Keywords: innovative activity, investment attractiveness, efficiency.

Вступ. Сьогодні будь-яке підприємство для забезпечення інвестиційної привабливості та підвищення конкурентоспроможності змушене впроваджувати інновації та стимулювати інноваційні процеси. Та дуже часто постає питання як це зробити вірно, щоб не витратити зайві кошти та отримати бажану віддачу. Цілі, що декларуються, завжди благі, але найчастіше, бюджет, що направляється на підтримку інноваційного розвитку, витрачається неефективно або через недосвідченість, або навмисно.

Основне завдання будь якого підприємства – зробити так, щоб інвестиції в інновації були ефективними, тобто забезпечували високий рівень повернення вкладених коштів і стали основою довгострокового успіху підприємства. Для цього має працювати ефективна система управління інноваційними процесами. Єдина умова полягає в тому, що для впровадження змін в компанії хоч хтось із вищого керівництва має бути в цьому зацікавлений.

Постановка завдання. Існує дуже тісний зв'язок між інноваційними процесами, що протікають на підприємстві, та привабливістю підприємства для потенційних інвесторів. Тому основним завданням даної статті було структурувати інноваційний процес та виділити ті організаційні заходи, які допомагають зробити інвестиції в інновації більш ефективними.

Результати. За визначенням Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), інновація визначається як процес реалізації нового рішення проблеми, спрямованої на посилення конкурентної позиції фірми. Інновації можуть бути глобальними (унікальними на світовому рівні) і локальними, обмеженими рамками конкретного ринку або підприємства. Крім того, інновації припускають не тільки винахід і впровадження абсолютно нових продуктів, технологій та бізнес-процесів, а й запозичення (адаптацію) вже існуючих [1]. Інноваційний процес розглядатиметься в розширеному варіанті: він включає

чотири елементи, кожен з яких вимагає окремого розгляду:

1) визначення пріоритетів інноваційного розвитку (визначення стратегічних пріоритетів розвитку, декомпозиція стратегії до рівня цілей за технологіями і системи управління);

2) формування (виявлення) попиту на інновації (конкретизація внутрішніх потреб у нових технологіях і процесах, вимог до продуктів, формування запиту на інновації з урахуванням стратегічних пріоритетів);

3) пошук/генерація, відбір та доопрацювання рішень (збір варіантів рішень, генерація ідей на всіх рівнях, НДДКР тощо), вибір найбільш перспективних рішень, доопрацювання їх до стадії впровадження;

4) впровадження інновацій (управління проектом, контроль його результатів, зворотній зв'язок, преміювання) [2].

Перш ніж перейти до вирішення проблеми ефективності інноваційного процесу, окреслимо коло найбільш поширених труднощів, пов'язаних з впровадженням інновацій та управлінням інноваційним процесом на українських підприємствах.

1. Відсутність необхідних елементів інноваційного процесу.

Досить часто створюється велика кількість непотрібних розробок (відсутній елемент «формування попиту на інновації»), а інвестиційна програма спирається на старі, неефективні рішення. Крім того, часто інноваційний процес завершується етапом НДДКР (відсутній елемент «впровадження інновацій»), що призводить до марної трати бюджету.

2. Відсутність мотивації до підвищення ефективності.

Досить складно побудувати нормальний інноваційний процес в середовищі, де ініціатива карається та відсутня належна мотивація персоналу. Як наслідок, підприємство отримує халатне ставлення своїх працівників до інноваційного процесу та реалізацію дійсно цікавих винаходів авторами за межами підприємства.

3. Відсутність організаційної підтримки.

Якщо за інноваційний розвиток підприємства відповідають усі і ніхто, відсутні процеси впровадження пропозицій працівників, підрозділи НДДКР не отримують завдань і зворотного зв'язку від виробничих і маркетингових структур, це зводить нанівець усю інноваційну роботу.

4. Низька підприємницька культура і проблема захисту інтелектуальної власності.

Підприємству, для того щоб усунути або хоча б знизити вплив перерахованих вище факторів на інноваційний процес, необхідно працювати одночасно в декількох напрямках:

Визначення стратегії – створення зрозумілих для всіх співробітників і чітких пріоритетів розвитку, які обумовлюють пріоритети інноваційного розвитку. Формування переліку вимог до економічної ефективності проектів.

Ресурсне забезпечення та організація – чітке планування і виділення ресурсів (людських і фінансових), необхідних для забезпечення всіх елементів інноваційного процесу. Призначення відповідальних за впровадження інновацій, побудова зрозумілих спів-

робітникам процесів пошуку, генерації, відбору та впровадження інновацій.

Мотивація та корпоративна культура – створення системи матеріального і нематеріального стимулювання, спрямованого на залучення співробітників в інноваційний процес. Створення в колективі атмосфери відкритості до нововведень і змін.

Організаційні рішення по кожному з елементів інноваційного процесу:

1. Визначення пріоритетів інноваційного розвитку.

Чітко намічені стратегічні цілі компанії дозволяють сконцентрувати зусилля та ресурси на ключових напрямках інновацій і піти від фінансування непрофільних. Вже на стадії розробки стратегії слід сформулювати перелік вимог до економічної ефективності проектів, окреслити коло можливих джерел фінансування.

Організаційне забезпечення процесу стратегічного планування інновацій може включати в себе:

а) призначення менеджера, відповідального за інноваційний розвиток,

б) створення підрозділу який формує пропозиції щодо вибору напрямків інноваційного розвитку,

в) формування органу, що приймає відповідні рішення (комітет з інновацій, правління, науково-технічна рада).

Останні два механізми дозволяють підвищити якість прийнятих рішень, а перше – забезпечити виконання прийнятих рішень.

2. Формування (виявлення) попиту на інновації.

Результатом цього етапу будуть структуровані і, по можливості, публічні запити на інновації. Вони повинні бути узгоджені з пріоритетами інноваційного розвитку та містити вимоги до результату і кількісну оцінку очікуваного ефекту, яка визначає максимальну вартість шуканого рішення. На практиці нерідко даний етап відсутній, і розглядаються будь-які інноваційні ідеї. У результаті дослідження не завжди відповідають стратегічним пріоритетам компанії та потребам ринку.

В якості можливих структурних рішень можна виділити:

- розробку і реалізацію методів виявлення потреб в інноваціях. При цьому можуть бути задіяні різні інструменти: інтерв'ювання, мозкові штурми, анкетування; формалізація та впровадження процедур фільтрації запитів за ступенем відповідності стратегічним пріоритетам;

- створення інформаційних майданчиків для публікації та обговорення запитів на інновації.

3. Пошук/генерація, відбір, доопрацювання рішень.

На цьому етапі повинні бути знайдені рішення, що задовольняють вимогам. Для цього потрібно налагодити процеси пошуку і генерації ідей, їх фільтрації (відбору) та доопрацювання до рівня готового рішення. Результатом повинні стати рішення, готові до впровадження, економічно доцільні і відповідні стратегічним пріоритетам (мають задовольняти попит на ринку).

Підрозділи НДДКР підключаються саме на цьому етапі (присутні в більшості великих компаній або

зовнішні розробники). Ці підрозділи виконують функцію генератора ідей, творця прийнятного рішення. Проте на ринку може вже існувати ряд готових рішень, покупка яких коштує дешевше, ніж розробка. Проблема в тому, що вони може бути не оптимальними. І в результаті величезні ресурси можуть витрачатися на доопрацювання непотрібних, безперспективних або неперіоритетних ідей.

Для вирішення цих проблем можна запропонувати сформувані комунікаційні майданчики для проведення конкурсів ідей, збору нових ідей. Пошук варіантів рішень та доопрацювання ідей має відбуватися за принципом, що забезпечує мінімізацію витрат. Спочатку повинні застосовуватись найменш витратні методи - пошук існуючих рішень, генерація ідей на всіх рівнях компанії, і лише в останню чергу - замовлення на дослідження у зовнішніх розробників. Також необхідно створювати процедури аналізу, відсіву та доопрацюванні ідей, а також підрозділи, які професійно виконують ці роботи, або залучати для цього зовнішніх підрядників. За кордоном все більшого поширення набуває концепція «відкритих інновацій», що передбачає необхідність активного використання зовнішніх дослідницьких ресурсів [3].

4. Впровадження інновацій.

Результатом інноваційного процесу мають стати не звіти, а реальні зміни в технологіях чи процесах, що забезпечують компанії конкурентні переваги. Дуже часто впровадження інновацій зовсім не виконується, або недостатньо контролюється, тому розробки не використовуються, зміни не відбуваються, бюджет витрачається даремно, і ніхто за це не відповідає. А якщо вдається досягти бажаного результату, це сприймається керівництвом як необхідний мінімум, і ініціатори і виконавці залишаються без відповідного заохочення.

Можна виділити наступні рішення зазначених проблем:

- призначити мотивованих на результат відповідальних за впровадження інновацій (наприклад, формувати проектний офіс);
- систематизувати процедури контролю та постійного зворотного зв'язку;
- створити систему преміювання всіх учасників інноваційного процесу.

Отже, для забезпечення ефективного інноваційного процесу необхідно реалізувати всі його чотири елементи - від стратегічного планування інновацій до їх впровадження.

Висновки. Для забезпечення інвестиційної привабливості підприємство змушене постійно розвиватись, особливо це стосується розвитку в напрямку інновацій. Інноваційний розвиток підприємства - це ключ до його успішної роботи. Інновації мають вирішальне значення для підвищення рівня прибутковості, тому першочергове завдання вищого керівництва компанії - збільшення ефективності інноваційної діяльності. Проте ідеальної системи управління інноваційним процесом на підприємствах не існує: вона залежить від галузі, особливостей функціонування підприємства, кваліфікації та чисельності персоналу і багатьох інших факторів. Але, не зважаючи на це, можна з впевненістю зробити висновок, що оптимізацією процесів і структурними змінами можна досягти дуже високої ефективності інновацій: сконцентрувати зусилля та ресурси на найбільш пріоритетних напрямках, знизити кількість неперспективних розробок, завдяки чому підприємство підвищить свою конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках та стане більш привабливим для потенційних інвесторів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.oecd.org>
2. Гершман М. А. Інноваційний менеджмент / М. А. Гершман. - М. : Маркет ДС, 2008. - 200 с.
3. Чесбро Г. Відкриті інновації / Пер. з англ. В. Н. Егорова. - М. : Покоління, 2007. - 333 с.
4. Харгадон Е. Управління інноваціями. Досвід провідних компаній / Пер. з англ. А. Н. Свирид. - М. : Вільямс, 2007. - 304 с.

УДК: 330.526.33.001.14

БАЛАН О.С., канд. техн. наук, доцент
Одеський національний політехнічний університет

ЖИТТЄВИЙ ЦИКЛ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ РІШЕННЯ

У статті формалізовано підходи до термінології щодо стадій життєвого циклу та виявлено перспективи подальших досліджень в напрямку підвищення ефективності прийняття інвестиційних рішень у провадженні інвестиційних проектів на виробничих підприємствах.

Ключові слова: інвестиційний проект, інвестиційні рішення, життєвий цикл інвестиційного проекту.

The article formalized approaches to terminology for stages of life cycle and found prospects for further research towards improving the efficiency of investment decisions in the conduct of investment projects in industrial enterprises.